

ویژگی های ظاهری مسجد های اسلامی

۱۴ فروردین ۱۴۰۳ ساعت ۲۳:۵۰

محراب یکی از خصوصیات محوری و بارز در ساخت مسجد به حساب می آید. در حقیقت این عنصر زاییده هنر و معماری است و جهت دار بودن طرح تمامی مساجد، آرامگاه ها و سجاده ها از ویژگی محراب الهام گرفته شده و عنصر اصلی و عبادی مسجد بر پایه ی قبله قرار گرفته است.

مسجد یکی از زیباترین و مهم ترین بناهای مذهبی در معماری اسلامی است. هر بنای تاریخی دارای یک سری ویژگی های خاص است، که آن را از دیگر بناها متمایز می کند. در مسجدهای اسلامی این خصوصیات شامل صحن، مناره، گنبد و وضوخانه است. ویژگی ظاهری مسجد می تواند معرف آن بنا باشد.

محراب

محراب یکی از خصوصیات محوری و بارز در ساخت مسجد به حساب می آید. در حقیقت این عنصر زاییده هنر و معماری است و جهت دار بودن طرح تمامی مساجد، آرامگاه ها و سجاده ها از ویژگی محراب الهام گرفته شده و عنصر اصلی و عبادی مسجد بر پایه ی قبله قرار گرفته است.

مناره

هنگامی که اسلام در مدینه به صورت عبادی شکل گرفت، تدابیری به منظور فراخوانی مردم برای نماز خواندن به خصوص نماز جماعت اندیشیده شد. پیامبر استفاده از شاخ قوچ و چکش های چوبین را برای اذان گفتن دوست نداشت و صدای هر دو برای او آزار دهنده بود. پیامبر اسلام یکی از صحابه اش را در خواب دید، که مردی انسان ها را به نماز فرا می خواند. روبه بلال حبشی که غلامی آزاد شده بود، کرد و فرمود: بلال، صعود کن و مردم را به نماز دعوت کن!

محراب مسجد جامع یزد

بلال حبشی که به خوش صدایی معروف بود، نخستین موزن اسلام شد. کار موزن، اذان گویی و فراخوانی مردم به نماز است. البته این مساله منشا پیدایش میل و مناره نیست، بلکه انگیزه ای برای ساخت آن بود. نیاز به یک مکان مرتفع، که بتواند صدای اذان را پخش کند، وجود مناره را ایجاب کرد. ارتفاع مناره هر چه قدر بیشتر باشد، در دوردست، صدا را بهتر پخش می کند. ک. آ. سی کرسولک مورخ تاریخ معماری اسلام در نوشته های خود چنین توصیف می کند که، هنگامی که امویان کلیسای سن جان باتیست

دمشق را تبدیل به مسجد کردند، مناره‌ها را در برج‌های زاویه‌ای پرستشگاه برپا داشتند. البته در این جا تشبیهی به معماری مسیحی به پایان خود رسید، چون برج‌های کلیسا طوری ساخته می‌شود، که سنگینی ناقوس را تحمل کند، در حالی که در مناره، ناقوس وجود ندارد! بنابراین باریک و ظریف ساخته شده است و این مناره‌های در طول تاریخ معماری دستخوش تغییرات بسیار شدند. مناره‌ها علاوه بر زیبایی که به مسجد داده‌اند، نقش سازه‌ای را نیز در آن ایفا می‌کنند.

گنبد

نخستین گنبدها در مسجد گنبدهای کوچکی بودند، که برای تشخیص ظاهری قبله و نوررسانی داخلی ساخته می‌شدند ولی بعدها گنبد را برای پوشش اتاقک تدفینی که جسد موسس آن در این اتاقک قرار داشت، می‌ساختند. پس از گذشت زمان ویژگی جانبی گنبد به ویژگی اصلی مسجد تبدیل شد و حجم آن بیش تر شد و به این صورت مسجد، شکوه و عظمت ظاهری را که فاقد آن بود، به دست آورد. از نظر معنوی موقعیت و حالت گنبد باعث می‌شود، که مومنان بهتر بتوانند پیش نماز را ببینند. از عناصر موثر در شکل‌گیری مساجد در دوران مختلف که تحت تاثیر مفهوم توحید قرار گرفته، گنبد است. معماری اسلامی برگرفته از زبان قرآن است و عمق و غنای تمدن اسلام را با بهره‌گیری از روح معنویت نشان می‌دهد.

وضو خانه

حوض وضو اصولاً در میان خصوصیات ظاهری و باطنی داخلی و خارجی مسجد و اغلب در وسط صحن قرار دارد، تا بر اهمیت آب در اسلام تاکید ورزد. زیرا که وضو یکی از ارکان مهم برای خواندن نماز مسجد است. هم‌چنین آب در اسلام وسیله‌ی طهارت و پاکی به حساب می‌آید. افزون بر این که حوض در صحن ورودی، داخل مسجد اغلب به شکل جایگاهی بزرگی مرمی با شیرهای آب تعبیه می‌شود، تا سالخوردگان به راحتی بتوانند وضو بگیرند. مساله‌ی وضو و یا بخشی از آن مربوط به طهارت آیینی است، که وضوخانه در ابتدای در ورودی مسجد به منظور جدا کردن منطقه‌ی پاک و ناپاک، از حریم مسجد است.

یلدام‌تور

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/49579/پایه-ویژگی/اسلامی-مسجد-ظاهری-پایه-ویژگی>